

hogy némelyek hajlandók voltak ezt elfogadni, mint a költő végcélját.

Azonban ha az egész eposz folyamát vizsgáljuk, lehetetlen elhinni, hogy Homérnak célja egy csata-kép előállítására lett volna. — A körülmények, viszonyok (a mint Homér előnkbe állítja a megbántott és boszút vett Achilleszt) ezek fejtik föl előttünk az egész eposzt átlengő gondolatot. — Az Iliász (így van az Odysseiában is) nem egyéb, mint annak bebizonyítása, hogy a Nemesis büntető és jutalmazó hatalmát kikerülni nem lehet, s azon igazságot emeli érvényre: a dölyfés jogtalan hatalmaskodás elveszi büntetését. Valamint az Iliászban bünhődni kell Agamemnonnak és a görögöknek az Achilleszen elkövetett méltatlanságért; — épen úgy kell bünhődniük a tolakodó kérőknek az Odysseiában szilaj dölyfükért, melylyel Penelopét bántják s Uliszses ellen vétkeznek. —

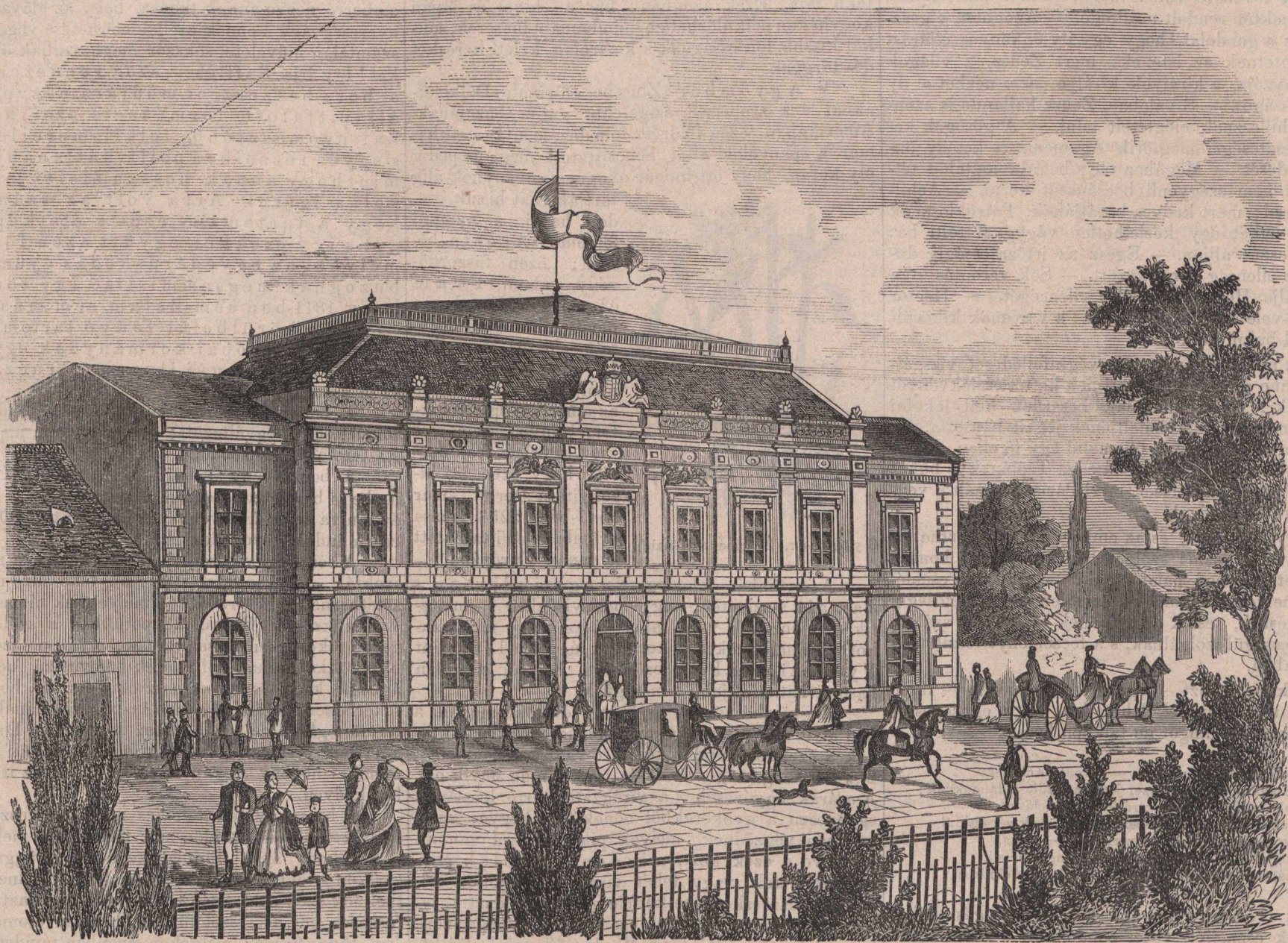
Mondhatnók ugyan, hogy e cél tán igen is bölcsész, Homér korára nézve. — Azonban, a hit a boszuló Nemesisben oly régi, mint a világ-történet

benne a léleknek isteni magasztosultságát láthatjuk. — Bárminő határozott legyen is Hector, de összehasonlítva mély fájdalomát és gyászos sorsa fölött való szomorú sejtelmét Achilleszszel: minő fönséges ez utósónak kedély-állapota, akarat-ereje, ki tisztán tudja (Iliász XVIII. 95—96. — XIX. 416.) hogy Hector halála után az övé is nemsokára következik, s mégis, minő kérlelhetlen elhatározottság a tett előtt, s minő tiszteletreméltó nyugalom a tett után! De legnagyobb Achillesz a temetési szertartásnál és a Priamoszszal való találkozásnál; hol ez események hőseinek és hallgatóinak szívében a nemzeti gyűlölködés, a személyes becsvágy, az ellenséges szenvedélyek, mind-mind a legfinomabb és legemberibb érzésekben békülnek ki egymással. — E nemesítően megtisztító eljárás, melyet Achillesz jelleme kiáll, s mely által természetének isteni része minden saktól megtisztul: ez is egyik mellék-, vezér-gondolata az egész eposznak; s mert ez eljárás és cél úgy van keresztül vevve, hogy a tárgyában elmélyedett olvasóra, vagy hallgatóra is ugyanazt a jótékony

az uralkodók hatalmaskodása ugyanaz volt, a minő lenni szokott a legdurvább és legmiveletlenebb emberek között is: t. i. az erőszakoskodást semmi korlátoló törvény nem akadályozta, csupán az egyéni akarat-erő: úgy bizonyára, a korában élő népek életében látott ilyen példákat, melyek lealázó igazságtalanságokról és erőszakos elnyomásról tanúskodtak a korlátlanul kormányzó részéről. —

Homér (ha nem is mindenütt, de korának némely államaiban) látva e korlátlan uralkodók önkényének veszélyes következtéseit: a visszaélésnek egy intő példáját állította nemzete elébe. — És hogy ezt annál mélyebben nyomja be a kedélyekbe: választá a trójai háborút, melynek következtései még eleven emlékezetben voltak, miután kora is — valószínűleg — még birt némi maradványaival a tűnő hősök világának. —

— Legelső tudomását róla vette a népmondakból, dalokból és szájhagyományokból. — A hol hiányzottak a kiegészítő részletek, azt költészetével pótolta. —

(Az ideiglenes országház Pesten.)

(Lásd szöv. 42. lap.)

és emberiség. — Horác is így gondolkodott az Iliásról: quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.

E nagy igazságnak bebizonyítása, közvetlen és legfőbb célja Homér két művének; azonban, elvitatni nem lehet, hogy e mellett mellék-céljai is voltak, — melyek ösztönözték, hogy a viszonyokhoz képest, amaz igazságot oly nagy eseményekkel hozza kapcsolatba, melyek leggazdagabb terrenumot biztosítottak arra, hogy nem csak korára, de az általánosság által az egész emberiségre hasson. — Vizsgáljuk ezt közelebbről. —

Bárminő nagy hős volt is Achillesz, de dicsőítése nem lehetett egyetlen és kizáró végcélja az Iliász költőjének. Achillesznek jellemében található olyan valamit, melynél fogva nem hihetjük, hogy a költő egész részvétünket csak számára akarná összpontosítani. — Mert Homér Achilleszt olyannak alkotta, kiből nem csak ember fölötti, de emberietlen is van. Midamellett nem tagadhatni, hogy Achillesz az Iliásznak első, legnagyobb, a legfeneklebb jelleme; sőt — elvontan hősiességének physikai erejétől, melylyel minden másokat elhomályosított —

hatást gyakorolja: ezt logmagasabb szépségei és tökélyei közé kell számítanunk e magasztosan nagy-szerű költeménynek. —

Továbbá a költő céljára tartozónak vélte, hogy egyszerű, természetes embereket szerepeltessen egészen a maguk eredeti cselekvés-módja szerint, kiket sem a mivélődés, sem a fényűzés el nem puhitott. — A Homér kora már nem volt többé a hősök világa. — A Kisázsia partjain lakó gyarmatokban, a kereskedés gyarapodásával és ama művészetek terjedésével, melyek az erkölcsök és az életmód finomodását vonják maguk után: okvetlenül bizonyos elpuhulásnak kellett bekövetkeznie. — Homér egyenesen istentelenségről is emlékszik abban a korban, melyet megénekel. — Minő megvetőleg nyilatkozik Eürymachosz a jós Halythersszel felől (Odys. II.) hol művészetét csalásnak mondja s hogy csak azért teszi, mert a haszonvágy vezet rá. — Ilyen eseteknek Homér bizonyosan tanúja volt. —

Másfelől, ha elfogadjuk, hogy Homér oly korban élt, melyben a lassan terjedő művelődés mellett

És nem csak a fölékesítésnél és a bevezettségig vitt rajzoknál lehet észrevenni a költői szellem működését; hanem, az Agamemnon és Achillesz közt levő egész viszony magán hordja a költés bélyegét. — Szükséges, hogy e viszonyt bővebben ismerkedjünk meg.

Agamemnon, ki Peloponnesz egy részén és egy rakás szigeten uralkodik, megsértetik testvéreben — Menelaoszban, ki spártai király. — Agamemnon elégtételt követel Helena elrablójától, — s e végre Görögországnak minden fejedelme egyesül. — Ez általános egyesülésnek önkéntesnek kellett lenni. — Homér szerint mindenik fejedelem korlátlanul és függetlenül uralkodik országát fölött s mindnyájan csak ünnepélyes eskü által kötelezik magukat a harcban való részvételre. —

De, ha e fejedelmek: Achillesz, Uliszses, Nesztor stb., függetlenek voltak egymástól, mért oly készek alárendelni magukat Agamemnonnak, kiról az van mondva, hogy Zeüsz által van felruházva a tisztelességgel és hatalommal? A többiek nem voltak-e szintűgy Zeüsz gyermekei és korlátlan uralkodók

ságos barátság fejtett ki. Többször elvitt magával boltjába, sétálni, ebédre, s mindig mondta, hogy majd ha nagyobb leszek, odavesz magához a boltba, legyek én is, mint ő kereskedő, akkor majd sok pénzem lesz, visszavehetem a nagymama kocsiját is, mert igen természetes, hogy őt is azonnal beavattam titkomba, föltartam előtte szívemet s megismerttettem mély fájdalommal.

Képzeltetni, hogy nekem ez az ajánlat, ez az eszme mennyire megtetszett. El volt határozva fejben, hogy kereskedővé leszek, hogy majd aztán, ha gazdag emberré leszek, hát visszavásárlom nemcsak a nagymama hintóját, hanem még régi házunkat, kertünket és földünket is mind.

Édes jó anyám csak mosolygott e tervek felett, miket egész gyermeki elragadtatással közöltem vele, s azt mondta, hogy jól van, belegyeznek, s azért csak tanuljak szorgalmasan, mert legyek bár kereskedő, vagy bár mi is a világon, derék emberré csak akkor válhatok, ha jól és sokat tanulok.

Szegény anyám különben, ha egyes elejtett szavait és célzásait akkor helyesen fogtam fel, nem igen lehetett, barátja azon goadolatnak, hogy belőlem kereskedő legyen, ő egy egészen más pályára szemelt ki engem.

Ez a más pálya a katonai pálya volt.

— Hát nem szeretnél huszár lenni, kis Péterem? szép délczeg deli huszár, a minő apád volt? kérdezgeté olykor félig mosolyogva, félig könyezve a visszaemlékezés sulya alatt.

Igen természetes, hogy ilyenkor még huszár akartam lenni, szép, deli, délczeg, aminő apám volt!

Szóval gyermek voltam, édes naivságával és tapasztalanságával amaz ártatlan boldog kornak. Kergettem a gyermek képzelődés lepkéit s egymás után alkottam és romboltam a légvárakat.

Igy folytak a napok boldog álmadozások között, kedves jó anyám felügyelete és vezetése mellett, a ki maga tanított és oktatott tanulmányaimra, s azt mondta, hogy csak tizenketéves koromban fog nyilvános iskolába adni. Ekkor tíz éves voltam.

Egy napon, ő jól enlékezem e napra, épen, vasárnap volt s a második év fordulója, hogy édes anyámmal Pestre jöttünk, midőn Vilmos bácsi, ki mint mondám, folyvást jó barátságban volt velünk, ijedt és izgatott arccal lépett be hozzánk.

— Rosz ujság van barátom? kérdé édes anyám, kinek mint nekem is, első pillanatra is feltűnt a fiatal ember szokatlan arca.

— Rosz, asszonyom, felelte Vilmos bácsi, s hangja is elárlulta nagy ijedségét, — gonosz és kegyetlen vendégünk érkezett: a cholera Pesten van.

— Jézus Mária! sikoltott édes anyám, bizonyos ez?

— Bizonyos, felelte szomorúan Vilmos bácsi.

— Ha ön jónak látná asszonyom, talán elutazhatnék a kis Péterrel.

— Elutazni s hova? sohajtá édes anyám.

— Schwajczba, vagy Franciaországba, vagy valamely más egészséges vidékre, hova a veszes angyal még nem hatott el. Ó asszonyom ha ön meg akarna hallgatni engemet!..

— Vilmos! kiálta édes anyám és csak imént fehér arcát sötét bíbor láng futotta el.

Meglepetve tekinték édes anyámról, kinek hangja midőn a Vilmos nevének kiáltotta, oly szokatlan ingerültséget árukt el, aminőt eddigelé senki irányában is de legkevésbé Vilmos irányában soha nem használt.

Akkor ez a fellobbanás talány maradt előttem, csak később, sokkal később értettem meg azt, valamint azt a pirt és zavart is, mit Vilmos bácsin észrevettem.

Képzeltetni, hogy e gyászos rémhír mily ijedtséget és aggodalmat okozott békés kis tanyánkon.

A madame rögtön elájult az első hír vételére, de később magához térven, azonnal hadi tanácsot tartott, összehívva a tanítónőket, sőt magát Vilmos bácsit is meghívta az értekezletre.

A tanácskozásnak és értekezletnek eredménye az lön, hogy elhatározott azonnal értesíteni a szülőket e csapás felől, s minthogy még akkor a táviró nem volt fölfedezve, hát azonnal mindnyájan asztalhoz ültek megírni a madame által diktált levelet.

A madame e levelekben gyöngéd bevezetéssel és előkészítéssel értesítette a szülőket a dolgok állása felől. Még ugyan hála Istennek, irá levelében nem nagy a veszély, a kegyetlen ragály ittléte csak egyes esetekben nyilvános, de ő azért mint lelkiismeretes nevelő, aki érzi a szülőket bennehelyezett bizalma folytán rajta sulyosodó felelősséget, nem mulaszthatja el értesíteni felőle t. pártfogóit. A növendékekre ugyan intézetében is folyvást szigorú gond és felügyelet leend, de ha a t. szülők máskép akarnak intézkedni,

hát kéri a gyors feleletet vagy a kocsik gyors beküldését. —

Ezen levélnek, mint előre látható volt, következése az lön, hogy két három nap alatt a gyermekek legnagyobb részét mind hazavitették, s az intézetben nem maradt, csak néhány távolabb vidéki, kik ijedten és sóváróva várták övéik megérkezését.

Izonyatos napok következtek.

A félelem, kétségbeesés és könyek napjai.

A természet-rend felbomolni, a világ sárkából kifordulni látszott.

S a vihar, mely odakünn a nagy világban rombolt, árnyat vetett e békés csöndes kis tanyára is, hogy annak vidám és rejtett örömeit elfonnyassza.

A félelem és rettegés, mely odakünn a nagy világban mindent összezúzott, nem kimélt meg bennünket sem s felforgatta a mi kis világunkat is.

Először is a másodtanítónő tünt el; rögtön rá másnap az elsőtanítónő is, kik ugylátszik összebeszélést folytán egész terv szerint hajtották végre szökésüket. Szökésüket, mert a madame, dacára hogy egymásután az egész iskola növendékei eltávoztak, még sem akarta őket kéréseikre elbocsátani.

A madame, ki már a ragály kitörésének első pillanata óta leküzdhetlen félelmet és itéletképtelen rettegést tanusított, azon tudósításra, hogy tanítónői megszöktek, még jobban kétségbeesett, még jobban elzárta magát szobájába és megszüntetett minden összeköttetést még a házbelielkkel, még velünk is.

A szűsleges szereket a szobája ajtaján levő kis ablakon (aminő a növendékek jobb figyelmeztetése végett minden ajtón volt) szedte be, s egész nap nem csinált egyebet, mint eczetet égetett szobájába levegő-jének tisztázására, s szidta a tanítónőket, hogy ily gyalázatosan megszöktek s őt magára hagyták. Nem csak szidta, hanem még fenyegette sőt átkozta is őket.

A félelem teljesen megzavarta fejét.

Szegény édes anyám váltig megkísérlette őt felbátorítani és megnyugtatóni kissé, — de nem sikerült. Félelem és rettegése már-már az őrvongás határáig jutott.

E közben odakünn a nagy világban, melyről csak Vilmos bácsi által tudtunk meg valamit, ki mindennap meglátogatott, a halál és vész angyalai ugyan csak gazdag aratást tartottak ám, s nem kérdezték, nem nézték: fiatal vagy öreg kerül-e sarlójuk alá? Érett-e már a learatásra, vagy nem? Ők learatták.

Az utcákon eleinte egyebet se lehetett hallani, mint temetési énekeket és harangzugást, de vége ezek is elnémultak.

Igen ijesztgették az anélkül is már csak alig fékezhető népet, s a városi hatóság azért elhatározta, hogy azután harangzás nélkül fogja eltakarítani a halottakat.

Ekkor meg csöndesség, halotti csöndesség következett, de a mely úgy látszik, még jobban ijesztgette a népet a kántoroknál és a harangoknál.

Annyira ijesztgette, hogy nemsoká tudták kiállani, hanem kirohantak tömegesen az utcákra, s bősziült ordítás és rikoltozás között barángolták be a várost, folyvást ujongva, szitkozódva és mindig részegen.

Izonyu volt hallani a pokoli zajt, midőn valamely utcán keresztül rohantak, elhagyva a földön, vagy ott a hol összerogyott, azt, kit a betegség közülök elért.

Egy napon ablakunk előtt haladt el e furia-csapat, s midőn már durva léptei és kiáltozásai elhangzottak, mint sötét gyászkiéret ez iszonyu jelenet-hez, egy fájdalom kétégbeesett nyögés és segélykiáltás tört keresztül a légen.

Édes anyám kinyitotta az ablakot és kitekintett.

Egy kétségbeesett anya volt, ki mintegy tíz éves fiát tartá karjai közt, ki a ragály görösei közt vonaglott.

— Ha Istent ismersz, ha anya vagy, ha gyermekek van, vagy volt, ugy irgalomból hozz segélyt, haldokló fiamnak, kiálta a szegény anya kétségbeesve.

Édes anyám meleg felöltőt s csöppeket vitt le neki, miket sajátkezűleg öntött a haldokló szájába, de az nem bírta többé lenyelni — halva volt.

A szegény asszony midőn a halálnak e ragályban oly iszonyu kifejezése megjelent fia arcán, ölébe ragadta s elrohant vele eszeveszetten kiáltozván, hogy nem akarom, hogy a közös gödörbe vessék, hogy még fejfát se állithassak sirjára. Én akarom eltemetni őt.

(Vége következik.)

Képmagyarázatok.

A szüret.

(Képpel.)

(r. e.) Alkalmi képeink érdekes sorozatában alig lesz egy is, melylyel olvasóink izlését jobban eltalálni és kielégíteni vélnek, mint a főnebbivel. A szüret országos ünnepeink és örömnapijaink kalendáriumban piros betűkkel van megjelölve. Már említése derülséget áraszt a magyar ember hajlékában, akár mint gazda akár mint vendég éli át e dal, zene és vigalommal teljes időszakot.

Megérkezésére hónapokig készülnek. Az udvaron hetekig csattog és dörömböl a kalapács, öblös hordók bordáit vasabroncsok közé kényszerítve, az asszony hónapokon át hízalja a ludakat és gyűjti a tojást a szüreti asztal peccsenyéje és kalácsa számára, a ház leánya napokat szentel egy új kötény himzésére s minden öltésnél eszébe jut farsangi tánczosa, mivel az utósó kézszorításnál a szüretre adtak egymásnak találkozózt, míg a fiuk megtakarított fillé-reiken rakásra veszik a békaröppentyüket, melyeket pajkos kézzel szórannak a szedő-leányok közé s előre örülnek a zajnak, lármának, ijedtségnek, zavarnak, melyet e diák-csin által előidézni fognak.

Végre megérkezik a „nagy nap.“ A falu vagy város dobosa harsány torokkal tudatja a nemes tanács határozatát, melylyel a szüretelés megkezdését megengedni méltóztatik s ártatlan jóhiszeműséggel hízik az „éljen“-eken, melyekkel egy csapat apró népség a hírdetést fogadja. Nyomban sürgés-forgás is támad a helység házaiban és utcáin. Egy közös jelszó: „Szüretre!“ mozgásba hoz mindent s az „ösz pacsirtái“ a szedő-leányok dala már virradatkor végig zeng a hívős légen. A nap elkésve érkező sugára életet és zajt lel, midőn a „hegyen“ megjelenik. Rajzunk szerencsésen és jellemző szépen fejezi ki a jelenetet, mely ilyenkor a szemlélő elé tárul. A görnyedező puttányos, a pajzán leányok, a hajlék előtti rakott lajt megannyi sikerült, élethű mozzanat. Jó alak a balszéli sarokban lévő gazda is, ki a fáról szedi az áldást s félkomoly, félvig arczával a magyar ember hangulatát találóan tükrözi. A mi a kép teljességéből hiányzik: egészítse ki önök — emlékezete. A konyhai tüzhely lobogó lángja mellett kipirult arccsal forgolódo háziasszony, kinek pillantása mindenhová elér, ki hol egy vendéget üdvözöl, hol egy ácsorgó cselédre ijeszt, majd a fazéken ránt egyet, majd a cigányokat biztatja, talp alá húzni legszebb nótáikat, feledhetlen alakja a magyar szüretnek. Utóbbi éveink e nemzeti mulatságot is szűkebb térre, csöndesebb nyilatkozásra szoríták. A cigányok ásitva s fejüket vakarva csavarogtak pinczetől-pinczéhez, a mulatók mosolya savanyúbb volt a légeretlenebb fűrt szőlőnél, a tánczolóok dobaja, a sustorgó röppentyük szines csillagai nem zavarták az éj némaságát és sötétségét s a közlevertség ez örökív napokon is árnyéket vetett a kedélyek és arczokra egyaránt. A régi jó időkkkel azonban a régi jó kedv is vissza fog térni, sőt hisszük: e rajzunkat már sokan önök közül, mint az idej szüret kedves emlékét fogják megőrizni.

Az ideiglenes országház Pesten.

(Képpel.)

Az 1848-iki törvények az országgyűlés tartását Pestre rendelik ugyan, de a helyiség felől való gondoskodást nyugodtabb és boldogabb időkre hagyták fenn.

Ezen ha nem is boldogabb, de mindenesetre nyugodtabb idő bekövetkezett, s miután ez országgyűlésre Sz. István birodalmának minden népei megfognak hivatalni s azok valószínűleg meg is jelenednek, az eddigi ideiglenes helyiségek, mint egészen más célra készültek, nem voltak többé sem eléggé alkalmasak, sem eléggé nagyok e célra.

Halaszthatlan szükséggé vált tehát egy ideiglenes országház építése (mert vélegesen majd csak valamelyik országgyűlésünk fog építtetni) s ez ő Felsőge gyors elhatározása s a kormány frís eljárása által csakhamar fogantba is vétetett.

Most már nagyban épül a nemzeti múzeum mögött benyuló b.-Sándor-utczában, s bár mint a tervrajz mutatja, kinézése eléggé méltóságos ugyan, de ezen zug utczában és környezetben sokat veszt tekintélyéből.

Valóban az Űrményi ur elnöklele alatti bizottmányon, mely a ház építtetését idehatározta, e tekintetben nagy felelősség fekszik.

De térjünk magára az épületre.

Az, mint már említettük a b.-Sándor-utcában a múzeummal szemben azon helyen épül, hol csak pár héttel ezelőtt is még az úgy nevezett Sándor-szeke rész-laktanya állt.

Az épületnek, melyen 5-600 munkáskez dolgozik deczember első napjára kell készen lenni. Az épület külsejét képünk tünteti elő, de amit a kép el nem mond, mi mondjuk el, hogy kül falai az úgynevezett meztelen vagy nyers modorban vakolatlan fognak hagyatni. Ez a modor egy idő óta divatba kezd jöni, s mint a pesti zsidó templom mutatja, a szemre épen nem tesz rossz benyomást.

Az épület, ámbar a neve ideiglenes, szilárd anyagokból, téglából, fog alkottatni, a födélzet érclemez lesz. Külső homlokzatát az ország czimere fogja díszíteni. A feljárás a képviselők gyűlés termébe üveggel lesz födve. Ezen följárat alatt lesz a bemenetel a fő kapun át az előcsarnokba, hol a kapus lakik. Ezen előcsarnokon át tiz széles lépcsőn fölfelé haladva, egy másik kisebb előterem nyílik, melynek balfelén a képviselők ruhatára s jobbra az első emeleten a bizottmányi termék lesznek. Ezen kisebb előteremből a társalgó-teremmel összekötetésben álló s a nagy terem hosszában vonuló folyosóra juthatni.

A nagy gyűlés terem az épület közepén lesz. A terem hossza 17° 3' 6", szélessége 11° 4' egész négy-szög területe 189°; s így a terem a vigadó nagy terménél 29 □ öllel tágasabb. Magassága 41' 6". A teremben 462 követ számára lesznek helyek készítve az angol alsó ház mintájára, a bejáratnál szemben a terem fenék hosszában álland az elnök, 4 jegyző és 6 gyorsíró emelvénye; az elnöké legmagasabbra emeltetik. A követek a gyűlési, bizottmányi s társalgási termekbe oly bejáratokon át jutnak, melyek a közönség számára fenhagyott helyiségtől teljesen elkülönítvék.

A nagy gyűlés teremből az elnöki emelvény mögött a nagy társalgási terembe juthatni. Ettől jobbra van az étterem s a buffet; balra a hivatalos helyiségek: registratura s az iroda igazgató számára, végre ezekkel összekötetésben egy kisebb társalgási terem. A kisebb előcsarnoktól jobbra van egy szoba, előszobával a quæstor, balra egy terem szintén előszobával a ház elnöke számára.

A közönség az ideiglenes országházba két bejáraton át juthat, mely a két kis előterem két végén lesz. Innen a terem karzataira lépcsők vezetnek. A terem végén szintén két lépcsőzet lesz, melyek két külön páholyba vezetnek.

Mind ezen helyiségek az épület fenék-színén lesznek; az utca felőli rész 5 nagy bizottmányi s egy gyorsíró-termet foglal magában.

A gyűlésterem mindkét felőli hosszában lesznek a karzatok. Ezek legnagyobb része a hallgatóság számára hagyatik fenn, mindazáltal mindkét felén ezeknek egy külön páholy marad a felsőházi tagok, a hölgyek s ujságírók számára.

E díszes és czélszerűen felosztott épület terve derék és kitünő építészünk Ybl-tól ered, kinek arczképét jelen számunkban közöljük.

Törzsfőnök sátra a Saharában.

(Képpel.)

A sikerült műnek, a művészet bármily terén, ugyanazon hatása van, hogy az az alkotó művész alapgonolatját tisztán szemünk elé varázsolva, gyönyörködünk a mű kivitelén, akár olvasva, akár szemlélve.

Ilyen műnek mondhatjuk azt is, melyet egy „törzsfőnök sátra a Saharában“ című képünk ábrázol.

A felfogás és kivitel oly sikerült, hogy sajátképen nem is kellene magyarázó szöveget hozzácsatolni. Kevésnek közülünk jutott azon dicsőség, hogy a saharai sivatagot láthattuk volna, de annál többet hallottunk és olvastunk már kora iskolai életünk-től fogva e sivatagról és azon arab törzsek vad-regényes életéről, melyek azt látogatni szokták.

Ime képünk versenyezve a legragyogóbb képzeletű arab költeménnyel, egy főnök sátrának belsejét állítja szemünk elé, a legköltoőbb felfogásban.

Ha rápillantunk a tüzes szemű, daliás termetű főnökre, eszünkbe jut vad-regényes életmódja, melynél fogva a legnagyobb veszélyektől se riadva vizsgál, folytonos harcban él a vele vetélkedő vakmerő törzsekkel vagy a sivatag marczona állataival.

De a sátrában korlátlan hatalmu despota szeretni is tud, és pedig gyöngéden és forrón szeretni! Szemközt ott ül vele hő szívének választottja a zül-

tána, és körülállják gyermekei, melyeken a leggyöndébb atyai szeretettel csügg.

A háttérben rabnói vannak szépen csoportosítva. Előttünk áll e főnök egész méltóságában, mint az állatok királya, az oroszláznak vetélytársa; mint amaz a vadak seregében, úgy ő is uralkodó ama rengetegben, melyre a nap legforróbb sugarait veti. Fenséges alak! Mily büszke és öntudatos tekintete! S mi szép az őt körülvevő csoport! Egyik arcz se hasonlít a másikhoz, és mégis mindegyik magán hordja ama forró keleti éghajlat typusát; még a sátor előtt örökös hiúz-szemű „Cerberus“ arczára is rá van nyomva az aethiopi faj hű bélyege. —a—

Temesvár.

(Képpel.)

Temes megye értelmisége e hó 4-kén ülé a megye székhelyén Temesvárott azt az ünnepélyt, melyet mindenütt a hazában egy új, boldogabb korszak hajnala gyanánt üdvözölnek: e napon Murányi Ignác ur ő mltsága elfoglalá a főispáni széket oly beszéddel, mely a megyében hosszú évek során hű tolmácsa és egyszersmind biztos zálog volt, hogy ezentul is a vezetésére bizott szép megye fölvirágoztatására buzgón fog törekedni.

Mi a távolból e napot kettős örömmel üdvözöl-tük, mert eszünkbe jutván, hogy Temes megye az egész bánásggal az elmúlt sanyaru időkben erőszak-kal szakítottat el testvéri keblünk-től, most annál szorosabban fogunk ismét egymáshoz simúlni, és tápláljuk azt az erős hitet, hogy e megye vegyes nemzetiségű lakosságának képviselői első sorban fognak harcolni, a nemzetiségek kérdésének oly végeleges megoldására, mely hazánk különfajú lakosait egy anyaföld közös gyermekeiként az őszinte tisztelet és szeretet szoros kötelékével fogja egymáshoz fűzni.

Ily érzelmeikkel adjuk át t. olvasóinknak Temesvár képét és az azt kísérő vázlatos szöveget.

Temesvár már régóta azon dicséretes hirben áll, hogy hazánk egyik legszebb és legmiveltebb vidéki városa, és nem gúnyképen nyerte a „Kis Bécs“ melléknevet; már I. Károly idejében nevezetes város volt.

Története, nevezetesen a török idők alatt oly eseménydús, hogy itt csak a legfőbb pontokra kell szoritkoznunk.

Hunyady János 1413-ban itt várat épített, s azt jól megerősíté. Kinizsi Pál mint temesi bán és parancsnok itt lakott; Dózsa György pedig 1514-ben ugyanitt Báthori István és Zápolya János által megveretvén, borzasztó kínzásokkal végeztetett ki. A törökök 1552-ben Losonczy várkapitánytól a várat capitulatio erejénél fogva elfoglalván, magukat benne annyira megfészkeltek, hogy csak 1716-ban vehette azt vissza Eugen hercege igen elszánt és kemény ostrom után. Az 1848—9-diki eseményeknek is egyik fontosabb pontja volt Temesvár és ostromoltatása- és felszabadításának története elég ismeretes. — — —

Mintegy huszezer lakosa vallásra és nyelvre nézve nagyon különbözök: r. katolikusok, n. e. óhitűek, protestánsok, héberek, magyarok, németek, szerbek, oláhok; de a haladás terén oly szabadelví közszellem vezet mindnyájukat, — hogy Temesvár műveltsége, virágzó ipar és kereskedésénél, valamint mindinkább szaporodó közintézteinél fogva mindig első helyet foglalt el vidéki városaink sorában.

Nincs kétségünk, sőt bizton reméljük, hogy Temes megye és vele szép székvárosa, Temesvár új történeti szakában, mely e hó 4-dikén mostani főispánja székvárossal kezdődött, a szabadelvűség és testvéries szeretet fáklyájától vezéreltetve, nemsokára ki fogja heverni a mult bajait, köz- és társas élete új lendületet nyervén, fölvirágozni látandja közintézteit, iparát és kereskedelmét! —a—

Athén fénykorában.

(Képpel.)

Ha a történetet lapozgatva, ezt a kérdést tűzük magunk elé: mikor, s melyik nép szerzé a leg-rövidebb idő alatt és a legkisebb területen a lehetőleg legtöbb szellemi kincseket, akkor azt kell felelnünk, hogy Athén ama félszázad alatt, a mely a második perzsa háború nagy csatái és a peloponesusi háború kezdete közé esik.

Egy ember élet alatt és oly város módjából, mely nem igen termékeny tartományban fekszik, körülbelül annyi lakossal, mint ma Hamburg városának van, a tudomány és művészet legkülön-

bözőbb mezein itt oly remek művek teremtettek, melyek csonka maradványaiból szellemi életünk még most is gazdag táplálékot, lelkünk pedig nemes hevülést nyer.

Aki e fénykorában Athénbe jött, körülbelül ily képet látott volna.

Az athéni polgár, a ki 480—430 K. e. hosszabb tengeri utazásról tért haza, már jó messze a várostól belejutott azon pezsgő tengeri élet körébe, mely szülővárosának nagyságáról tanuskodott. Mihelyt körülvtorlázta az attikai tartomány déli pontját, a suniumi fokot (Cap Colonna), verőfényes napon a távolból már feléje csillámolt Athene Promachos lándzsása, mely istennőnek ama kor legelső művésztől elkészített nagyszerű szobra, az Akropolis egyik legkitünőbb díszét képezé. Ha a hajó száz meg száz társa közt tovább folytatá útját, arra a vízterületre ért, amelyet a diadalmas tengeri csaták ledicsőbbike, a Salamis mellett vívott csata, melyben talán maga is részt vett, szentelt meg örök időre; s minél közelebb ért a kikötőhöz, annál sürűbben szorult egymáshoz a vízi-járműk tömege, melyek távolról-közelebről a jóni szövetséges birodalom központja, Athén nagy kereskedő-városa felé siettek vagy annak kincseivel megrakodva idegen ország partjaihoz vitorláztak.

Látta a bosporusi, egyiptomi és siciliai gabnahajókat, mások bort hoztak a szigetekről, épület és tűzfát Thrácia Macedoniából, a cyprusi szigetről; nagymennyiségű halat a Feketetenger partjairól Byzancz és Sinope felől; vörös rezet Euböa és Cyprusról; finom posztót, illatos olajt és kenőcsöket Cyrene, Ephesus és Cyprusról; mások pedig finom sítéményt Sicilia a szakács-művészet országából, phöniciái dátolyt vagy a híres cyreni gyógyszert, a silphiont; mások meg rabszolgát Phrigiából vagy a thrácciai és scythiai országokból.

Ellenkező irányban a távozó hajók vonultak el mellette. Ezek az attikai föld vagy műipar termékeit hordták el az akkor ismert művelt világ minden részeibe: olajat, mézet, fűgét, fazekas műveket, íróedényt, lámpát, bőr-árut és írókönyvet, vert pénzt, könyveket és gondosan becsomagolt szobrászati és más remekműveket.

A hajó kanyarodott, és Piraeusba ért. Itt a hazaérő ismét más képet nyert. Az itt-ott horgonyozott órhajók és a hajóhad, a hajó- és fegyvergyárak, melyek mellett egymásután ment el, mutatták, hogy az államnak hatalmában van, polgárait és azok vagyonát még a legtávolabbi országokban is megvédeni, az idegen pedig, aki a hajógyárakat elhagyva a raktárak mellett szállott le hajójáról, már e raktárakban, hol a külföldről hozott termékek csekély rakhelyi bérért tartattak, fogalmat szerzechetett magának a vásári és kikötői rendőri hatóság nagyszerűségéről.

E csarnokokban és közelükben voltak a kikötő- és vámtisztek hivatalai, továbbá a digma vagy börze-épület, melyben a kereskedők összejöttek, az áruk mustrái kiállítottak, az alkuk megkötöttek és a kereskedelmi törvényszékek is működtek.

A vámvonalt elhagyva ért a sajátképeni Piráus városába, mely — mint minden nagy kereskedelmi kikötő-hely — zajos és élénk volt, és új, széles és egyenes utcái felé erős védőkint emelkedék a Munychia erőde és azon hatalmas falak, melyek az öböl-dús félszigetet körül vették.

Magas tornyokkal ellátott falak közt tette meg a 1½ órányi utat a városba, melynek fényben ragyogó vára díszes templomaival most fekiűt a hazatért polgártárs örömtől sugárzó szeme előtt!

A piraeusi kapun át Temistokles bástyáját hagyta el; balról pedig a Pnyx halmán, a népgyűlések helyén át, a vásártérre ért, a város ama központjára, melyen a nap nagy részén a városi élet összpontosult.

Az idegennek, aki az athéni életet tanulmányozni ohajtottta a Pnyx és Ares halom közti városrészt, e tért kellett látogatnia, mely templomok és csatornáktól volt körülveve, és melyre Cimontól ültetett plántafák vetették üde árnyékukat. Itt mindig szemlélhette azokat a tarka és komikus utozai jeleneteket, melyek a nagyvárosi piacokat élénkítik, és annyi érdekes anyagot szolgáltatnak az idegen látogatónak tanulmányul. Már maga az eladásra kínált áruk tarkasága magára vonta figyelmét: itt halomra rakott sítémény-félék, itt hazai és külföldi gyümölcs-nemek, sámi és gránát-alma, naxosi és cyprusi mandulát, kretai birsalmát, euböi diót, gesztenyét; más helyen a baromfi-vásár volt a híres bööti és Thessali ludakkal; a megari paraszt ide hajtott sertéseit és árulta zöldségét, vörös és foghagymát vagy egyebet, mit kis tartomány szegényes földjén veritékes munkával termesztettek.

Más ponton meg a vásárbirák egyike közben-